

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :54045643/610- **3257**
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

08.10./2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 08.09.2014 tarihli ve 43452547-120.00-193842 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Ankara Milletvekili Özcan YENİÇERİ'ye ait 7/50613, 7/50614, Ankara Milletvekili İzzet ÇETİN'e ait 7/50615, İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin TANRIKULU'na ait 7/50616, İstanbul Milletvekili Mahmut TANAL'a ait 7/50617 ve Niğde Milletvekili Doğan ŞAFAK'a ait 7/50618 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin cevabi görüşler ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

1-Cevabi görüşler 7/50613,
7/50614,7/50615,7/50616,
7/50617,7/50618 (10 sayfa)

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : **Mahmut TANAL**
İstanbul Milletvekili
Esas No : **7/50617**

SORU 1) Türkiye'nin tarım politikası nedir?

SORU 3) Tarımsal üretimin hava koşullarının doğrudan etkisi altında olduğu gözetilerek korumacı ve destekleyici politikalar uygulanmakta mıdır?

SORU 4) Türkiye'de tarımsal ürünlerin rekabet edilebilirliğini sağlayacak destek ve koruma sağlanmakta mıdır?

SORU 5) Türkiye tarımsal ürün arzında dışa bağımlı mıdır? Bu dışa bağımlılık hammadde ve temel girdi sağlayan bir sektör olan sanayi sektörünü de etkilemekte midir? Geniş anlamda düşünüldüğünde Türkiye'nin bu şekilde kalkınmasının mümkün olmadığının kabulü gerekmekte değil midir?

SORU 6) Tarımsal ürünün değerinin belirlenmesi, devletin doğrudan sektörü koruyucu-müdahale edici politikalar izlemesi ile mi yoksa üreticilerin birlik veya kooperatif eşliğinde örgütlenmeleri sonucunda mı gerçekleşmektedir?

CEVAP 1-3-4-5-6) Bakanlığımızca tarım, sosyal alan olmaktan çok, stratejik ve rekabete dayalı iktisadi bir sektör olarak ele alınmış ve bu kapsamda gününbirlik politikalar yerine, stratejik planlamaya dayanan orta ve uzun vadeli politikalar ortaya konularak, sektörde yıllardır süregelen birçok sorun çözüme kavuşturulmuştur. Tarımda değişim ve dönüşümün gerçekleştiği bu dönemde; Tarım Kanunu'nun da içinde olduğu sektörle ilgili birçok önemli Kanun çıkarılmış, Tarım Strateji Belgesi, kırsal kalkınma planları, stratejik planlar ve programlar ile sektörün kısa, orta ve uzun vadede politika, strateji ve hedefleri ortaya konulmuştur. Tüm paydaşların katılımı ile oluşturulan bu politika belgeleri baslı ve dijital ortamda kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Uygulamaya konulan etkin politikalar, başlatılan yeni projeler ve sektöre sağlanan desteklerle; tarım sektörü 2004-2013 arasındaki 10 yılın 9'unda büyüme göstererek istikralı bir döneme ulaşmıştır. Tarımsal GSYH'mız 2002-2013 döneminde 36 Milyar TL'den 116 Milyar TL'ye yükselmiştir. Ülkemiz bu gelişmesi ile tarımsal ekonomik büyüklük itibarıyla Avrupa 4. Sıradan 1. sıraya yükselmiştir.

Türkiye'nin bu başarısı önemli uluslararası organizasyonların yayınladığı raporlarda yer almış ve ülkemizin tarım alanındaki başarı hikâyesi pek çok ülkeye örnek olarak gösterilmiştir.

Bu kapsamda, Dünyanın önemli ekonomik organizasyonlarından biri olan İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), 1994 yılından sonra ilk defa 2011 yılında Türk tarımı ile ilgili "Tarımsal Politika Reformlarının Değerlendirilmesi Türkiye Raporu"nu yayınlamıştır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından 2009 yılında yayımlanan "Başarıya Giden Yollar-tarımsal Üretim ve Gıda Güvenliğinde Başarı Öyküleri" raporunda ise Türkiye'nin başarı öyküleri yer almıştır.

Tarımsal ihracatımız da son 12 yılda önemli oranda artmış ve Türkiye bölgesinde önemli bir tarımsal ihracatçı ülke konumuna yükselmiştir. TÜİK - Uluslararası Standart Ticaret Sınıflamasına (SITC, Rev.3) göre tarım ürünleri ihracatımız 2002 yılında 4 Milyar dolardan, 2013 yılında 17,7 Milyar dolara yükselmiştir. 2013 yılında toplam tarım ürünleri dış ticaretinde Türkiye 832 Milyon dolar ihracat fazlası vermiştir.

Ülkemiz, tarım sektörünün temeli olan gıda maddelerinde istikrarlı bir şekilde dış ticaret fazlası vermekte ve bu konumunu her yıl güçlendirmektedir. Türkiye;

- 2002 yılında 1 Milyar 756 Milyon Dolar gıda maddeleri dış ticaret fazlası verirken,
- 2013 yılında yaklaşık 6 Milyar Dolar dış ticaret fazlası vermiştir.
- 2003-2013 döneminde ülkemiz toplamda 43 Milyar Dolar gıda maddeleri dış ticaret fazlası vermiştir.

Tarımsal ithalatımız önemli bir kısmını sanayi sektörü tarafından hammadde olarak kullanılan veya ülkemizde üretilmeyen; dokuma elyafı, ham kauçuk, işlenmemiş kösele, deri, kürk, odun, kereste, kağıt hamuru gibi ürünler oluşturmaktadır. Bu ürünler ithal edilirken tarım ürünü olarak değerlendirilmekte, ancak ihraç edildiğinde sanayi ürünleri içerisinde yer almakta ve ihracata önemli katkı sağlanmaktadır.

Bakanlığımızca tarım sektörünün geliştirilmesi, üretimin artırılması, rekabetçi bir yapıya kavuşturulması ve kırsal alanda refah düzeyinin iyileştirilmesi amacıyla önemli destekler sağlanmaktadır. Bu kapsamda tarımsal destekler; verimlilik, kalite, sağlık ve kırsal kalkınmayı esas alacak şekilde yeniden düzenlenmiş ve daha etkin hâle getirilmiştir.

Üreticilere; bitkisel üretimden hayvancılığa, kırsal kalkınmadan girdi desteklerine kadar birçok kalemde destek sağlanmakta olup, destekler bütçe imkânları çerçevesinde arttırılmaktadır.

Tarım sektörüne nakit olarak sağlanan destek miktarı 2002 yılında 1,8 Milyar TL iken, 2014 yılında 9,7 Milyar TL'ye ulaşmıştır. 2003-2014 döneminde Türk çiftçisine sağladığımız nakdi karşılıksız hibe desteği toplamda yaklaşık 70 Milyar TL'ye ulaşmıştır. Tarımsal destek yapılan kalem sayısı 2002 yılında 10 iken, 2014 yılında 63 kaleme ulaşmıştır.

Bakanlığımızca tarım sektörüne yönelik ulusal ve uluslararası gelişmeler yakinen takip edilmekte olup, olası gelişmeler dikkate alınarak tarım ve destekleme politikalarında gerekli düzenlemeler yapılmakta ve sektörün geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir üretim için gerekli tedbirler alınmaktadır.

Doğal afetlerden etkilenen üreticilerin mağduriyetini gidermek üzere 2005 yılında çıkarılan 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nu kapsamında 2006 yılından itibaren tarım sigortaları uygulamaları başlamıştır. Tarım Sigortaları Sistemi (TARSİM) uygulamalarında; prim miktarının %50'sini devlet tarafından karşılanmakta olup, bu oran açık alanda yetişen meyvelerde don riski için %67'ye kadar çıkabilmektedir. Uygulamanın başladığı 2006 yılından bugüne her yıl kapsamı genişletilen tarım sigortaları gerek poliçe sayısı, gerekse hasar ödemeleri bakımından önemli bir gelişme göstermiştir. Ülkemiz tarım sigortası uygulamalarında prim üretimi açısından Avrupa'da 3'üncü sıraya yükselmiştir.

Tarım Sigortaları uygulamaları kapsamında 2006 Haziran ayından – 2014 Ekim ayına kadar toplam; 4,5 Milyon sigorta poliçesi kesilmiş, 50 Milyar TL'lik tarımsal varlık sigortalanmış, 1,4 Milyar TL prim desteği ödemesi, 1,5 Milyar TL hasar ödemesi yapılmıştır.

TARSİM kapsamında olmayan riskler dolayısıyla meydana gelen zararlar 2090 sayılı Tabii afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilmektedir.

Bakanlığımızca üretici örgütlerinin ve tarımsal kooperatiflerin kurulması, gelişmesi ve pazarlama altyapılarının güçlendirilmesi konularında birçok destek sağlanmaktadır. Bakanlığımız İl Müdürlüklerince, örgütlenme ve kooperatifleşme ile ilgili çiftçi toplantıları yapılmakta ve eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca 2014 yılında itibaren Tarımsal kooperatifler sübvansiyonlu kredi kapsamına alınmıştır.

SORU 2) Türkiye'nin fındık üretiminde ve satışında izlediği politika nedir? Fındık üretiminde üretim planlaması yapılmış mıdır?

SORU 7) Türkiye'nin, toplam dünya fındık talebinin yüzde seksenini karşılaması ve fındık üretiminde yüzde sekiz arz fazlası bulunmasına rağmen uluslararası fındık fiyatının belirlenmesinde söz sahibi olamamasının sebebi nedir? Fındığın birim fiyatının Hamburg Borsası'nda belirlenmesi, Türkiye'nin tarım politikasındaki basiretsizliğinin bir sonucu mudur?

SORU 8) Bakanlığımızca, fındık taban uygulaması bir politika aracı olarak mı kullanılmaktadır?

SORU 9) Fındık üreticilerinin kendi aralarında "üretici kooperatifi" şeklinde örgütlenebilmeleri destekleniyor mu?

SORU 10) Fiskobirlik'in fındık üreticilerinin haklarını koruyacak şekilde yapılanmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmakta mıdır?

SORU 11) Fiskobirlik'in işleyişini rasyonalize edecek yönetim ve denetim mekanizması kurulmuş mudur?

SORU 12) Bakanlığımızca iç piyasa üretiminin dış dünyanın rekabetine açılması için herhangi bir girişimde bulunuldu mu?

CEVAP 2-7-8-9-10-11-12) 2008 yılında oluşturulan Yeni Fındık Stratejisi kapsamında; fındık üretimine izin verilen 14 İl (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu, Bartın, Zonguldak, Düzce, Sakarya ve Kocaeli) ve 105 ilçede ruhsatlı alanlarda fındık üretimi yapan üreticilerimize 2009-2011 yılları arasında üç yıl süre ile Alan Bazlı Gelir Desteği Ödemesi, fındık üretimine izin verilemeyen sahalarda üretim yapan üreticilerimize ise Telif Edici Ödeme Desteği verilmiştir.

Yeni Fındık Stratejisi ile fındık üreticileri ve ruhsatlı fındık alanları kayıt altına alınmış, piyasaya Devlet müdahalesi ortadan kalkmış, fındık piyasasının istikrara kavuşmasıyla birlikte fiyatların serbest piyasa koşullarında oluşması sağlanmıştır.

2013/4245 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile uygulamaya 2012-2014 yılları arasında üç yıl süre ile devam edilmesi yönünde karar alınmıştır. 2012 ve 2013 yılı ürünü ödemeleri tamamlanmış olup, 2014 yılı ürünü ödemeleri 2015 yılında yapılacaktır.

Dünya fındık üretiminin %70'ni gerçekleştiren Türkiye'de yıllara göre değişmekle birlikte yıllık ortalama 600 Bin Ton fındık üretilmekte olup, Dünya piyasalarında fındık fiyatı ülkemizdeki fındık rekoltesine göre şekillenmektedir.

5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında; fındık ürünü dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel, su baskını ve don riskine karşı sigortalanmakta ve sigorta yaptıran üreticilerimizin ödeyecekleri sigorta priminin %50'si Devlet tarafından karşılanmaktadır.

Fındık Rekolte Tespit Çalışmaları; Bakanlar Kurulu Kararı ile fındık bahçesi tesis edilmesine ve yenilenmesine izin verilen 14 İl'de; Bakanlığımız İl Müdürlüğü, Üniversiteler, Araştırma Enstitüleri, TMO, Fiskobirlik, Ticaret Borsası, Ticaret ve Sanayi Odası, Ekonomi Bakanlığı, İhracatçı Birlikleri ve Ziraat Odası temsilcilerinin katılımıyla oluşturulan Fındık Rekolte Tahmin Komisyonu tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca fındık üretimi yapılan diğer illerde ise Bakanlığımız rekolte tespit çalışmaları İl ve İlçe Müdürlüklerince yapılmakta olup, tüm veriler Bakanlığımızca derlenerek, yayımlanmak üzere TÜİK ile paylaşılmaktadır.

Fındık Tanıtım Grubu (FTG) ve Bakanlığımız işbirliği ile 2007 yılında Ordu İli, 2008 yılında Giresun, Samsun, Trabzon, Sakarya ve Zonguldak İllerinde olmak üzere toplam 7 İl’de “Fındık Alanlarının Tespiti ve Rekolte Tahminine Yönelik Proje” uygulanarak uydu görüntüleri ile fındık alanları tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca fındıkta verim ve kalitenin artırılması amacıyla; tescilli fidan yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, fındık alanlarının daraltılmasına yönelik uygulama alanı dışında kalan mevcut yaşlı ve verimden düşmüş fındık bahçelerinin doğru ve tescilli çeşitlerle yenilenmesi, uygun teraslama yöntemi uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda, Bakanlığımıza bağlı Giresun Fındık Araştırma İstasyonu tarafından yeni çeşitlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız verilmiştir.

Ayrıca, fındık bahçelerinde gençleştirmeye yönelik alt yapının tesis edilmesi ve geçiş sürecinde, üreticinin teşvik edilmesi veya desteklenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Üreticilerimizin finansman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından bir çok tarımsal konuda 0 ila %8,25 aralığında faizsiz kredi sağlanmaktadır.

Tarım Satış Kooperatiflerine ilişkin faaliyetler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının görev alanında bulunmakta olup, bu kapsamda yapılacak çalışmalara Bakanlığımızca görev alanı içerisinde gerekli katkı ve destek sağlanmaktadır.

Konuya ilişkin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’ndan alınan cevabi görüş aşağıda yer almaktadır: Fındık ürünü, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin faaliyet konusuna dahil bulunmaktadır. Bu kapsamda Tarım Satış Kooperatiflerinin ortaklarının haklarını koruyacak ve işleyişlerini rasyonalize edecek yönetim ve denetim mekanizması oluşturulması için 2013 yılında mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır.

Bilindiği üzere, 16 Haziran 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4572 sayılı “Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkındaki Kanun” ile 11 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe giren ve 4572 sayılı Kanun’da değişiklik ve ilave düzenlemeler yapan 6455 sayılı “Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile tarım satış kooperatif ve birliklerinin yapılandırılması için yasal bir çerçeve oluşturulmuştur.

6455 sayılı Kanun ile 4572 sayılı Kanunun amacı yeniden düzenlenerek “tarım satış kooperatif ve birliklerine ilişkin hükümleri düzenlemek, bu kuruluşların kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak yönetilmelerini, özerk, güçlü ve bağımsız mali yapıyla piyasa koşullarında etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermelerini sağlamak ve tarım satış kooperatifçiliğini güçlendirmektir” olarak tanımlanmıştır.

6455 sayılı Kanun ile Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerine yönelik olarak yapılan bazı düzenlemeler ile;

- Bu kuruluşlarda daha etkin ve fonksiyonel bir denetim sistemi oluşturulmuştur. 4572 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, Gümrük ve

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Ticaret Bakanlığı'nca ortak sayısı ve ciro gibi kıstaslar dikkate alınarak belirlenen Birliklerin 6102 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre bağımsız denetime tabi olması öngörülmüştür. Bu kapsamda, bağımsız denetime tabi olacak Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin belirlenmesi amacıyla "Bağımsız Denetime Tabi Olacak Tarım Satış Kooperatif Birliklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ" 14.06.2013 tarih ve 28677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- Kooperatiflerde ortaklık payının devrine imkân sağlanmıştır.
- Tarım satış kooperatif ve birliklerin kendi aralarında yaptıkları muamelelerden borsa tescil ücreti alınmaması sağlanarak kooperatifleşmenin ve birlikteliğinin önündeki engeller kaldırılmıştır.
- Yönetim kurulu üyelerinin görev süresi dolmadan azledilmeleri zorlaştırılmış ve görev süreleri dört yıla kadar çıkarılarak yönetimlerde istikrar sağlanmıştır.
- Genel müdür dışındaki birlik yönetim kurulu üyelerinin en az ikisinin dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olması koşulu getirilerek, kooperatif ortakların tamamı çiftçilerden oluşan bu kuruluşlarda profesyonel yönetim kurulu oluşturulması anlayışı benimsenmiştir.
- Etkin bir denetim sistemi ve genel kabul görmüş rasyonel işletmecilik uygulamaları ile kurumsal yönetim ilkelerini dikkate alacak profesyonel bir yönetim anlayışı getirilmiştir.